

เทศน์อบรมคณะนักเรียนราชนูทิศ-ประจักษ์ศิลปาคาร อุดรฯ

เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๒

ม้ออาซาไนย

การรับแขกทั้งวันทั้งคืนก็ไม่หวาดไม่ไหว ในวัดนี้ก็เหมือนกันแขกมาอยู่ตลอด เราไปไหนก็มาอยู่อย่างนั้น แต่ถ้าเราไม่อยู่ก็ไม่เป็นไร บอกว่าเราไม่อยู่เท่านั้นเขาก็ไป ถ้าเราอยู่นั้นชิมันลำบากนะ ต้องรับแขกอยู่ตลอดเวลา เหนื่อย นี่เราถึงได้เห็นพุทธวิสัย พระวิสัยของพระพุทธเจ้าท่านสอนโลก พระพุทธเจ้าเพียงพระองค์เดียวสามารถสอนโลกได้สามโลก โลกที่หายาก็คือพวกโลกมนุษย์เราท่านสอนได้ มองเห็นกันอยู่อย่างนี้เรียกว่าโลกหาย คือมองเห็นกันด้วยตาเนื้อ ฟังกันด้วยหูหนังก็เข้าใจกันได้ นี่อันหนึ่ง ก็อยู่ในภาวะที่พระพุทธเจ้าจะทรงสั่งสอนทั่วไปหมด มีหน้าซำกลางค้ำกลางคืนหรือเวลาไหนก็ตาม ยังเล็งญาณดูสัตว์โลกอีก ว่าสัตว์ทั้งหลายที่มีอุปนิสัยสามารถที่จะบรรลุธรรมได้อย่างรวดเร็ว มีอยู่จำนวนมาก ก็อุตสาหะเสด็จไปโปรด

นี่เพียงสอนมนุษย์เราท่านก็หนักถ้าไม่มีภาวะอื่นเข้ามาแทรก แต่นี่ภาวะอื่นมากยิ่งขึ้นกว่าภาวะสอนมนุษย์นี้อีกนะ ตกกลางคืนก็สอนพวกเทพพวกเทวดา นี่แหละที่ว่าภพละเอียด พวกเราไม่สามารถมองไม่เห็น เพราะเป็นภพที่ละเอียด เป็นกายทิพย์ พระพุทธเจ้าเป็นใจที่บริสุทธิ์ เป็นใจของพระพุทธเจ้า สามารถแทงทะลุไปหมด เห็นหมด ไม่มีอะไรปิดบังลึกลับ วัตถุเหล่านี้ไม่มีความหมายที่จะปิดบังพระญาณ คือความหยั่งทราบของพระพุทธเจ้าไม่ให้ทราบไม่เห็น เพราะสิ่งนี้ปิดสิ่งนั้นบังไม่มี ทรงแทงทะลุไปหมดเลย นี่สอนพวกเทพ

พวกเทพก็เหมือนกับพวกมนุษย์เรา คือพวกเทพที่มีอุปนิสัยสามารถแก้กล้ายังมีอยู่เยอะ รองลำดับกันลงไป ๆ ถึงพวกเทพที่หนาก็มี มนุษย์เราที่บางก็มี บางมากก็มีและหนาก็มี หนานจนไม่มีความหมายเลยในบรรดาธรรมทั้งหลายอย่างนั้นก็มี พระพุทธเจ้าจะทรงสั่งสอน ๒-๓ ประเภท ประเภทที่บางมาก และบางลดกันลงมา กับเนยยะที่ควรจุดควรลากไปได้ ประเภทปทปรมะนั้นเป็นประเภทที่หมดหวัง สุตวิสัยที่ธรรมจะเข้าถึงใจได้ เช่นเดียวกับคนเป็นโรคหนักไม่มีทางเยียวยา ต้องส่งเข้าห้องไอ.ซี.ยู. อันนี้ไม่สนใจกับหยูกกับยากับอะไรทั้งนั้น เข้าไปก็คอยจะตายทำเดียว โรคกิเลสประเภทนี้ไม่มีหวังในทางธรรมะที่จะเข้าช่วยได้ มีแต่ทางจะจมทำเดียว พวกนี้หนาไม่ใช่หนารธรรมดา หนาด้วยความชั่ว มีแต่คอยจะจมทำเดียว อย่างนี้พระองค์ก็ทรงปล่อย สอนไม่ได้แล้ว

ส่วนประเภทอุคฆัตถุญญที่จะรู้ธรรมได้อย่างรวดเร็วนี้ ก็ทรงเล็งญาณดูทราบไปหมด แล้วใครจะมีอายุสั้นยาวขนาดไหน ถ้าเป็นมนุษย์เป็นผู้จะมีอายุอยู่เพียงเล็กน้อย ทั้ง ๆ ที่มีอุปนิสัยสามารถจะบรรลุธรรมถึงธรรมชั้นเอกพุดง่าย ๆ อยู่แล้ว แต่จะตายเสียเร็ว ๆ นี้ พระองค์ก็รีบเสด็จไปโปรดคนนั้นก่อน แล้วพวกที่มีอุปนิสัยอย่างเดียวกันแต่ชีวิตยังอยู่ ธรรมดาเรา ก็เป็นอันดับที่สอง จากนั้นก็อันดับที่สาม นี่เพียงเทศน์สอนมนุษย์เราก็มีขนาดต่างกัน อย่างบาง อย่างรองลงมา และอย่างหนา อย่างหนาที่สุด นี่พระพุทธเจ้าก็เป็นภาระสอนทั้งนั้น นี่เป็นภาระอันหนึ่งที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนโลก

อันดับที่สอง สอนพวกเทพ พวกเทพนี้เราทั้งหลายไม่เคยเห็น มีแต่คนตาบอดหูหนวกเต็มแผ่นดิน มีตาญาณหยั่งทราบตาดีหูดี มีพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ท่านเท่านั้น เป็นผู้เห็นเป็นผู้รู้ ถึงจะเอาออกมาให้เห็นเท่าไรมันก็ไม่เห็นเพราะตาบอด เหมือนกันกับเราถือวัตถุที่มีสีแสงต่างๆ มาให้คนตาบอดดู ดูสักเท่าไรมันก็ไม่เห็น คนตาบอดมีก็หมื่นก็แสนก็ล้านคน มันก็ไม่เห็นเหมือนกันหมด นอกจากคนตาดี เพียงคนเดียวก็เห็น

อันนี้สิ่งที่อยู่ในวิสัยของคนตาดีเห็นก็คือพระพุทธเจ้า พระอรหันต์ท่าน ที่นี้คนตาบอดมากขนาดไหน นั่นแหละเทียบกันว่าเป็นหมื่น ๆ แสน ๆ ล้าน ๆ มีแต่คนตาบอด บอกเท่าไรมันก็ไม่เชื่อ เพราะไม่เห็นมันก็บอกไม่เห็น มันจะเอาตานี้เข้าไปวัดสิ่งเหล่านั้นซึ่งไม่ใช่ฐานะ มันเป็นฐานะคือเข้ากันไม่ได้ ตาทิพย์กับสิ่งที่เป็นทิพย์เข้ากันได้ ของที่ละเอียดต้องใช้ความละเอียด แม้แต่เป็นวัตถุเช่นอย่างเชื้อโรคเขาเป็นยังไง ตาเรามองไม่เห็นด้วยตาเนื้อนี่นะ ไม่เห็น แต่เครื่องขยายของเขามีพวกกล้องจุลทรรศน์อะไรนี่เขาตรวจดูเห็นหมด นี่ทั้ง ๆ ที่เป็นวัตถุยังต้องใช้ความละเอียด เครื่องมือที่จะดูสิ่งเหล่านั้นก็ต้องละเอียดไปตาม ๆ กัน มันก็ทันกัน เห็นกันได้ อันนี้ตาทิพย์ก็มีตั้งแต่สิ่งที่เป็นทิพย์เท่านั้นไม่ใช่ธรรมดา อันนี้ก็ภาระของพระพุทธเจ้าที่ทรงสั่งสอน

ในหลักของศาสนาที่ทรงสอนโลกไว้นั้นมีอยู่ นี่ภาระของพระพุทธเจ้า ท่านเรียกพุทธกิจ ๕ คืองานประจำของพระพุทธเจ้ามี ๕ อย่าง ที่เป็นงานสำคัญซึ่งคนอื่นจะช่วยได้น้อยมากที่สุดและช่วยไม่ได้

พอบ่ายสามโมง ก็เทศน์สอนประชาชนทั่ว ๆ ไป นับแต่พระมหากษัตริย์ลงมา

พอดกคำมา ก็ประทานพระโอวาทแก่พระสงฆ์ พระสงฆ์นั้นมีหลายชั้นหลายภูมิแห่งธรรมภายในใจ มีแต่ละชั้นที่ละเอียด ๆ แล้วลงมาหาชั้นหยาบ ชั้นสามัญธรรมดา พระโอวาทจะต้องสอนให้พอเหมาะพอสมเหมือนเรือบินเหินฟ้า สอนธรรมะ ธรรมะพื้น ๆ ก็สอนที่ต่ำ ๆ ธรรมะที่สูงอยู่ภายในจิตใจของผู้ฟังก็เห็นขึ้น ๆ ธรรมะละเอียดเท่าไร ธรรมะ

ของผู้ที่ฟังนั้นนะ อยู่ภายในจิตใจมีความละเอียดมากน้อยเพียงไร ธรรมะที่จะนำออกแสดง นี้ก็สูงขึ้น ๆ จึงเป็นเหมือนกับว่าเรือบินเหินฟ้า ขึ้นจากสนามบินแล้วก็เหินขึ้น ๆ ธรรมะ พระพุทธเจ้าเทศน์ตั้งแต่พื้น ๆ นี้เสียก่อนแล้วก็สูงขึ้น ๆ เพื่อให้ได้รับประโยชน์ทั่วถึงกัน ภูมิ นี้ก็ให้ได้รับ ภูมินั้นก็ให้ได้รับ ภูมิสูงก็ให้ได้รับ จนกระทั่งภูมิสูงสุด ไม่ให้มีบกพร่องในการแนะนำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า นี้ตั้งแต่ท่มหนึ่งหรือสองท่มไปแล้วประธานพระโอวาท แก่พระสงฆ์

จากนั้นตั้งแต่ท่มไปอีก ก็ประธานพระโอวาทและแก้ปัญหของพวกทวยเทพทั้งหลาย คำว่าทวยเทพนี้หมายถึงเทวดานับตั้งแต่ท้าวมหาพรหมลงมา พรหม ๑๖ ชั้นเป็นที่อยู่ของพวกพรหมทั้งหลาย แล้วสวรรค์ ๖ ชั้นเป็นที่อยู่ของพวกเทวดา และยังมีอากาสาเทวดา รุกขเทวดา มีอยู่เยอะที่พระพุทธเจ้าจะทรงแนะนำสั่งสอน นี้ก็เป็นภาระที่หนักมาก อันหนึ่ง พระองค์ไม่ทรงละเลยงานอันนี้ ไปอยู่ที่ไหนก็ไม่ทรงละ ก็คืองานสอนพวกเทพเจ้าทั้งหลาย ตั้งแต่ท้าวมหาพรหมลงมา อันนี้สอนด้วยดาตทิพย์ใจทิพย์ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นทิพย์มองหาด้วยตาเราไม่เห็น แต่ใจนั้นเปิดเผยกันตามความมีอยู่ อันนั้นเป็นดาตทิพย์แต่ก็มีอยู่ อันนี้ก็จักขุญาณตาญาณเห็นกันรับกัน แนะนำสั่งสอนกัน

การสั่งสอนพวกเทพทั้งหลาย ไม่ได้นำเอาคำพูดมาสอนอย่างเราสอนมนุษย์นะ มนุษย์นี้ต้องได้สอนกันอย่างเต็มที่ได้มาตรฐาน ถ้าจะว่ามนุษย์เราหยาบก็ใช้ได้ไม่ผิด ไม่ผิดยังงี้ เอา ให้คนชาติอื่นภาษาอื่นมาฟังซิ เราพูดภาษาไทยเราอย่างนี้เขาฟังไม่ออก จะต้องได้เรียนภาษากันก่อนให้ยุ่งไปหมดถึงจะเข้าใจภาษากัน แต่ใจมีภาษาเดียว เทพชั้นไหนก็ตาม ภูมิใดก็ตาม พอแยบออกนี้จะรับกันทันที ๆ นี้สอนพวกเทพ จะพูดว่าสอนง่ายกว่าพวกเรา ก็ไม่เห็นจะผิดอะไร เพราะเป็นภาษาใจอันเดียวกัน พอแยบทางนี้ปั๊บ ทางนั้นรับกันแล้ว ๆ

อันนี้ไม่ได้นะถ้าพูดภาษาของเรา จะไปไหน ทางนั้นงเป็นไก่ตาแตกถ้าเป็นฝรั่งนะ เพราะไม่รู้ มันต้องได้ใช้ภาษาเขาก่อน ทีนี้ใช้ภาษาเขา เช่นอย่างหลวงตาบวนี้เป็นเสร็จเลย ก็ไม่ได้ภาษาเขานี้ มันได้แต่ภาษาเรา พวกนั้นก็เลยขาดทุนซี เขาจะมาศึกษากับเราก็ต้องได้เรียนภาษา เราจะไปสอนเขาก็ต้องใช้ภาษาให้เขาเข้าใจ พูดกันต้องเป็นภาษาโลกภาษาปากเรานี่ ภาษาของพวกเทพทั้งหลายเหล่านั้นไม่ได้เป็นภาษาเรานี้ละ เป็นภาษาเดียว ใจมีภาษาเดียว มีความรู้สึกอย่างเดียวกัน พอแยบมาพบจะรับทราบทันที ๆ อันนี้พวกเรามันไม่รู้มันซี นี้ละพระพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้

ออกจากรันมาคือสอนพวกเทพทั้งหลาย ตั้งแต่ท้าวมหาพรหมลงมา มากขนาดไหน ฟังซิ มากกว่าสอนมนุษย์อีก ถ้าเราจะเอาความจริงมาทางกันแล้ว สอนพวกที่ลึกลับนี้สอน

มากยิ่งขึ้นและหนักมากยิ่งขึ้นกว่าสอนมนุษย์เรา เพราะมันกว้างขวางต่อกว้างขวาง มากต่อมาก

ตั้งแต่ปัจฉิมยามไป คือตั้งแต่เก้าทุ่มไปทรงเล็งญาณดูสัตว์โลก ผู้ใดจะเข้าตาข่ายคือพระญาณความหยั่งทราบของพระองค์ว่า ผู้ใดจะได้บรรลุมรรคผลนิพพานอย่างรวดเร็วแล้วก็เสด็จไปโปรดคนนั้น ๆ นั้นเป็นวาระที่ ๔

วาระที่ ๕ ก็ไปบิณฑบาต พระพุทธเจ้าบิณฑบาตกับสาวกอรหันต์บิณฑบาต ไม่ได้เหมือนกันกับพวกเรา ๆ ท่าน ๆ ท่านไม่ได้คำนึงคำนวณถึงว่าใครจะมาใส่บาตร มีวัตถุไทยทานมากน้อย ท่านคำนวณที่หัวใจ ท่านเล็งเอาหัวใจสัตว์ เพราะท่านนี้มีหัวใจเป็นเจ้าของ ออกมาจากใจ ใจมีคุณค่ามากขนาดไหนในวัตถุทานของตน มีความปีติยินดียิ้มแย้มแจ่มใสพอใจขนาดไหน นั้นละคุณค่าสำคัญอยู่ที่หัวใจคน โน่น พระองค์ทรงมุ่งใจเป็นสำคัญไปเพื่อใจ นั้นนะไปบิณฑบาต ปุพฺพฌเฑห ปิณฑปาตณฺจ ไปบิณฑบาตเขามองเห็นชั่วขณะเท่านั้น ก็เป็นมงคลมหามงคลแก่เขามากขนาดไหน ตั้งแต่เกิดมาเขาไม่เคยเห็นพระพุทธเจ้าผู้สิ้นกิเลส ผู้เลิศเลอที่สุดในโลกอันนี้ ไม่มีใครเสมอเลยก็คือองค์ศาสดา เขาได้พบแล้วในวันนั้นขณะนั้น

การที่ได้พบพระพุทธเจ้าแต่ละครั้ง ๆ นี้จึงเป็นมหามงคลอันสูงสุด เรียกว่า ทัสสมานุตตริยะ เป็นความเห็นอย่างอัศจรรย์อย่างประเสริฐ ท่านแย้มพระโอษฐ์ออกมา คือปากพูดอะไร ๆ ออกมา รับสั่งคำใดออกมา นี้เป็นอรรถเป็นธรรมเป็นเหตุเป็นผล ผู้ฟังทั้งหลายจะซึ่งเข้าถึงใจ ๆ นี้เป็นประโยชน์ทั้งการได้เห็นการได้ยินได้ฟังแล้วนำไปคิดมากมายขนาดไหน เป็นประโยชน์มากมายขนาดนั้น นี้ละวิสัยของพระพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้ หนักมากไหมพิจารณาซิ

สอนมนุษย์เรานี้ก็สอนตลอดเวลา สอนมาตั้งแต่วันตรัสรู้ แล้วสอนเทวดาถึงทุกคืนเลยไม่มีเว้น เช่นอย่างพระองค์เสด็จไปจำพรรษาที่ป่าเลไลยก์ ในพรรษานั้นจะไม่ทรงเกี่ยวข้องกับใครเลย ประชาชนญาติโยมพระเณรพระองค์ไม่เกี่ยวข้อง แต่พวกเทพนี่ละไม่ได้เลย คือไปอยู่ในป่ามีช้างป่าเลไลยก์นั้นเป็นผู้อุปฐาก ตั้งแต่ช้างแท้อย่างไร เขายังรู้จักพระพุทธเจ้ายังมาอุปถัมภ์อุปฐากพระพุทธเจ้าเช่นเดียวกับมนุษย์ทั้งหลาย เป็นแต่เพียงเขาพูดไม่เป็นเท่านั้น พอพระองค์รับสั่งอะไรนี่เขาจะเข้าใจทันที ๆ ยกตัวอย่างเช่น พระอนนทที่จะเข้าไปทูลพระพุทธเจ้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ช้างวิ่งสกัดเลยไม่ให้เข้าไป ไม่ให้พระอนนทเข้าไปหาพระพุทธเจ้า ช้างนั้นวิ่งสกัดเลย ตัดหน้าไว้ก่อน ขวางไว้ก่อนไม่ให้ไป พระองค์ก็รับสั่งว่านั่นเป็นพระอุปฐากเราให้เข้ามาหาเราเถิด พอว่าเท่านั้นช้างเปิดทางให้เลย เข้าใจทันที

เปิดทางให้แล้วตามพระอรหันต์เข้ามา นั่นละปีท่านจำพรรษาที่ป่าเลไลยก์ ท่านไม่ได้เกี่ยวกับประชาชนญาติโยมพระเถระอะไรทั้งนั้น แต่เทวดาท่านละไม่ได้ สอนเทวดากลางค้ำกลาง คินเวลาไหนก็ตามสอนเทวดา นั่นภาระของพระพุทธเจ้าหนักไหม อย่างนี้ใครจะทำได้ เอ้า ลองคิดดูซิ

สอนพวกเทพนี้ใครมีความสามารถสอนได้ ถ้าทำได้ก็มีพระอรหันต์ท่าน แต่จะให้เต็มภูมิเหมือนพระพุทธเจ้าไม่เต็ม แต่ทำได้ นี่ต่างกันอย่างไรพระอรหันต์กับพระพุทธเจ้า เพราะท่านเป็นผู้สิ้นกิเลสโล่งไปหมด ถ้าเป็นจิตบริสุทธิ์แล้วเหมือนกันกับจิตพระพุทธเจ้า แต่กับความสามารถอาจเอื้อมลึกซึ่งหยาบละเอียดนั้นพระพุทธเจ้าเป็นเอก พระสาวกทั้งหลายก็อันดับสองรองลงมา

เพราะฉะนั้น การแนะนำสั่งสอนทำภาระแทนพระพุทธเจ้า จึงไม่มีใครรู้พระอรหันต์ท่านได้ พระอรหันต์ท่านรู้นี้จะว่าไง รู้เต็มภูมิของพระอรหันต์ พระพุทธเจ้ารู้เต็มภูมิของศาสดา ไม่ได้เหมือนภูมิของประชาชนคนธรรมดาสามัญกิเลสหนาเต็มหัวใจเหมือนอย่างเราๆ ท่านๆ ทั้งหลายนี้ ความรู้ของท่านเปิดโล่งไปหมดไม่มีอะไรมาปิดมาขวางเลย เพราะกิเลสมันกีดขวางเหมือนเมฆ เมฆนี้ถ้าลงมันหนาๆ ดูซิ พระอาทิตย์มันเคยมีมากี่กัปกี่กัลป์ก็มองไม่เห็นเลยในเวลานั้น เพราะเมฆหนาจึงมองไม่เห็น พอเมฆจางไปๆ ตลอดถึงเมฆกระจายออกหมดแล้ว พระอาทิตย์ส่องจ้าเลย ใจของท่านเป็นอย่างนั้นแล

เมื่อกิเลสซึ่งเป็นเหมือนเมฆเปิดออกหมดแล้ว จิตพระอรหันต์ จิตพระพุทธเจ้า จะเปล่งแสงอย่างเต็มที่จ้าเลย แต่ฟังแต่ว่าพระอรหันต์ ฟังแต่ว่าพระพุทธเจ้าท่านไม่มีกิเลส ท่านไม่มีความอยากความทะเยอทะยาน ท่านจึงไม่มีความโอ้อวด ความโอ้อวดเป็นเรื่องของกิเลส กิเลสหมดจากหัวใจท่านแล้วเอาอะไรมาโอ้อวด ท่านจะเอาอะไรมาอยาก ท่านจะพูดตามเหตุตามผล กิจการงานทุกอย่างท่านจะเป็นไปตามเหตุตามผลที่ควรไม่ควรเท่านั้น ท่านไม่นำความอยากออกมาใช้เพราะไม่มี

ที่นี้จิตของท่านสว่างขนาดไหน นั่นละจิตของพระพุทธเจ้าจิตของพระอรหันต์ท่านสว่างจ้าไปหมดเลย แต่ท่านก็อยู่สบายเหมือนกับโลกทั่วๆ ไป จะยกตัวอย่างให้ท่านทั้งหลายฟัง พระพุทธเจ้าสมัยท่านเป็นพระโพธิสัตว์นะ เอนันต์ต่อกันไปเสียก่อนแล้วค่อยย้อนกลับมา พระพุทธเจ้าของเราสมัยเป็นพระโพธิสัตว์ ไปเกิดเป็นม้าอาชาไนย มียายคนหนึ่งเลี้ยงม้าไว้ ม้านั้นมีจำนวนมาก

ม้าอาชาไนยนั้นตามธรรมดาแล้วม้าตัวไหนจะอยู่ด้วยไม่ได้เลย เพราะฤทธิ์อำนาจของม้าอาชาไนยนี้มาก ผิดม้าธรรมดาอยู่มาก ม้าทั้งหลายกลัวกันมาก เข้าใกล้ไม่ได้เลย

แต่เวลายายเอาไปเลี้ยงไว้ด้วยกันนั้น ม้าอาชาไนยตัวนั้นกับม้าทั้งหลายเหมือนพ่อแม่กับลูก อยู่ด้วยสบายๆ อาหารอะไรๆ ก็ตามถ้าม้าทั้งหลายไม่ได้กินเสียก่อน ม้าตัวนี้จะไม่กิน มีความรักความสงสารม้าทั้งหลายเต็มหัวใจ ต้องม้าทั้งหลายกินอิ่มเสียก่อน ม้าอาชาไนยตัวนี้ถึงจะกิน

ยายแก่คนนี่แกก็ไม่รู้ว่าม้าตัวนี้คือม้าประเภทใด แกก็เลี้ยงคละเคล้ากันอยู่นั้นเพราะไม่รู้ ม้าตัวนั้นเมื่อยายแกไม่รู้ว่าม้าตัวนี้เป็นม้าเช่นไร ม้าตัวนั้นก็ไม่ได้แสดงตน ฟังซิ นี่ละนิสัยของโพธิสัตว์โพธิญาณจะมาเป็นพระพุทธเจ้า ไม่ทรงถือพระองค์อย่างนี้เอง เพราะความเมตตาสงสาร นี่ก็เมตตาสงสารแก่เพื่อนม้าทั้งหลายเป็นจำนวนมาก ถ้าม้าทั้งหลายไม่อิ่มม้าตัวนี้จะไม่ยอมกินอาหาร จะให้ม้าทั้งหลายกินเสียก่อน เวลาไปไหนก็คอยดูแลรักษา ม้าทั้งหลาย ม้าทั้งหลายแต่ก่อนกลัว ที่นี้กลับไม่กลัว อยู่กันเป็นผาสุกเหมือนพ่อแม่กับลูกนั้นแล

สมัยนั้นพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลาน์นี้เป็นพ่อค้าใหญ่ พระพุทธเจ้าของเราเวลานั้นเสวยพระชาติเป็นม้าอาชาไนย ยายแก่เลี้ยงเอาไว้ พอพระสารีบุตรพระโมคคัลลาน์ซึ่งเป็นพ่อค้าใหญ่ไปด้วยกัน เพราะท่านเคยติดพันกันมาแต่ไหนแต่ไร ตั้งแต่ชาติปางก่อนๆ โฉนของท่านเป็นสหายนัน ไปก็ไปมองเห็นม้า ออกอุทานกันว่า โอ ตาย ม้าตัวนี้ไม่ใช่ม้าธรรมดา โห แล้วมันอยู่กันได้ยังไง ดูม้าทั้งหลายก็เฉยธรรมดาๆ อยู่เหมือนแม่กับลูก ม้าตัวนี้เหมือนกับเป็นพ่อกับแม่นะ ม้าทั้งหลายนี้เหมือนกับลูก มันรักมันสงวนอะไรพูดไม่ถูก มันติดมันพันกันอยู่อย่างนั้น ไม่มีกิริยาที่วุ่นวายแล้ว แต่ธรรมดาม้าทั้งหลายทั่วๆ ไปกลัวกันมาก แต่ม้าตัวนี้อยู่กับม้าทั้งหลายได้อย่างสบาย จึงถามยายแก่คนนั้นว่า

ยายรู้ไหมว่าม้าตัวนี้เป็นม้าอะไร โห ยายไม่รู้แม่ไม่รู้หรอก แม่ก็เลี้ยงไว้อย่างนั้นแหละ ว่าจัน แล้วเวลาให้อาหารเป็นยังไง โห ให้อาหารนั้นถ้าม้าทั้งหลายไม่กินอิ่มเสียก่อน ม้าตัวนี้เขาไม่กินแหละ ต้องให้ม้าทั้งหลายกินเสียก่อนอิ่มแล้วเขาถึงจะกิน เอาอาหารอะไรให้ก็กินหมดไม่มีเลือกเลย พ่อค้าสองคนนี่รู้แล้วนะว่าเป็นม้าประเภทใด จึงไปเอาร้อยอย่างที่ที่สุดมาให้มันกิน

พอเอาไปให้มันกิน ม้าตัวนั้นทำเฉย ไม่สนใจเลยกับรำที่ว่าดีที่สุดในนั้นนะ พ่อค้าทั้งสองสงสัยทำไมมันนี่เวลายายแก่เอาอะไรๆ มาให้ก็กิน กินหมด แต่เวลาเราหาอาหารดีๆ มาให้ด้วยซ้ำแล้วทำไมจึงไม่กิน ม้าตัวนั้นตอบมาทันทีว่า เราอยู่ในสถานที่ใดกับบุคคลใด ที่เขาไม่รู้เราว่าเป็นม้าชนิดใด เราอยู่ได้หมด กินได้หมด แต่เวลาเรามาอยู่กับสถานที่ที่บุคคลรู้เราว่าเป็นม้าชนิดใดแล้ว เราจึงไม่กินรำของท่าน คือม้าอาชาไนยนี้รู้แล้วว่าพ่อค้าสองคนนี่รู้

ว่าเขาเป็นม้าชนิดใด คือเขาเป็นม้าประเสริฐ แต่คนทั่วๆ ไปไม่รู้ ใครๆ ไม่รู้ ม้าทั้งหลายก็ไม่รู้ ยายคนนั้นก็ไม่มี เขาก็อยู่ได้กินได้สบายๆ พอพ่อค้าสองคนนี้ไปเจอเข้าเท่านั้นก็รู้ว่า เป็นม้าอาชาไนย จึงเอาอาหารดีๆ ให้ ม้าตัวนั้นไม่ยอมกินเลย นั่นพระพุทเจ้า ตั้งแต่เป็นสัตว์อยู่ก็ไม่เยอหยิ่งไม่จองหองนะ อันนี้เป็นเรื่องภูมิของพระโพธิสัตว์ที่จะแสดงความฉลาดต่อม้าต่อพ่อค้าทั้งสองคนนั้นให้ทราบ พุดง่าย ๆ ว่าอย่างนั้น แต่เวลากับม้าทั้งหลาย ม้าทั้งหลายโง่ขนาดไหน ม้าตัวนี้จะทำตัวโง่แบบเดียวกัน แสดงกิริยาโง่แบบเดียวกันหมด

ที่นี้ประมวลเข้ามานะ พระพุทเจ้า พระสาวกอรหันต์ท่าน ท่านเห็นอะไรก็ตามจะปิดท่านได้หรือ ก็เหมือนอย่างพระอาทิตย์ที่ไม่มีเมฆกำบังแล้ว ส่องจ้าไปได้หมดนั่นแล แต่พระอาทิตย์ยังมีที่ปิดบังนะ ถ้าสมมุติว่าส่องมาถึงพื้นนี้ก็อยู่พื้นนี้ ทะลุลงไปโน้นไม่ได้เพราะมีที่ปิดบัง แต่จิตของท่านไม่ได้เป็นอย่างนั้น จิตของพระพุทเจ้าพระอรหันต์ท่านทะลุไปได้หมด คำว่าวัตถุทั้งหลายนี้ไม่มีความหมายที่จะมาปิดบังลึบความรู้อันนั้นได้เลย สิ่งใดมีอยู่อย่างไรจริงอย่างไร เห็นตามความมีความเป็นนั้น ท่านจึงนำเอาสิ่งเหล่านั้นมาสอนโลกทั้งหลาย และสอนได้อย่างลึกซึ้งกว้างขวางมากมาย ผิดกับโลกทั่วๆ ไปสอนกันอยู่มาก

ความรู้ของพระพุทเจ้า ความรู้ของพระอรหันต์ ท้องฟ้ามหาสมุทรจะมาแข่งท่านได้อย่างไร เพราะท่านรู้ตลอดทั่วถึงหมด นอกจากท่านจะนำมาพูดมากน้อยเพียงไรเท่านั้น เพียงแต่จะบรรยายเฉพาะสัตว์ตัวหนึ่งเท่านั้น จะบรรยายตั้งแต่วันท่านบรรลุธรรม หรือตรัสรู้ธรรม จนกระทั่งถึงวันนิพพานก็ไม่จบ ในเรื่องของคนคนเดียว สัตว์ตัวเดียวนั้น สัตว์ตัวนี้ออกจากนี้ไปเกิดที่นั่นไปตายที่โน่น ก่อนที่จะตายต้องไปเสวยทุกข์ต่างๆ ไม่มีประมาณ เพราะไปทำกรรมอะไรต่ออะไรมากมาย นี้บรรยายแต่ภพชาติและกรรมของสัตว์ตัวเดียวก็ไม่จบ ตายเปล่าๆ ไม่มีใครจะไปบรรยายจบ ฟังซิมากหรือไม่มาก

ภพชาติของสัตว์ที่เกิดมาตายๆ แล้วตกนรกหมกไหม้ไม่รู้กี่ครั้งกี่หน ก็หมื่นก็แสนก็ล้านๆ หนนับไม่ได้ ถ้าจะบรรยายถึงเรื่องของบุคคลคนเดียวนั้น ตั้งแต่วันตรัสรู้จนกระทั่งถึงวันนิพพานก็ไม่จบ เมื่อเป็นเช่นนั้นความรู้พระพุทเจ้าจะไม่กว้างขวางอย่างไร สอนสัตว์ทั้งโลก เรื่องสัตว์ทั้งโลกรู้หมด นอกจากจะนำมาสอนเฉพาะที่จำเป็นให้เกิดประโยชน์แก่โลกเท่านั้น อันไหนไม่จำเป็นและไม่เกิดประโยชน์ก็ผ่านไปๆ เท่านั้นเอง ความรู้ของพระพุทเจ้าท่านมีความสามารถขนาดนั้นแล ที่ทรงนำมาสอนพวกเรา ที่ว่าพุททธิจ ๕ คืองานของพระพุทเจ้าหนักขนาดไหน ท่านสอนโลกได้ขนาดนั้นแล

ส่วนพวกเราทั้งหลายนี้สอนตัวเราคนเดียวๆ ยังไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไรเลย ฟังซิ ลูกหลาน สอนเราคนเดียวเป็นอย่างไร ตั้งแต่ตื่นเช้าขึ้นมาความเคลื่อนไหวดิ้นรนเป็นอย่างไร

มันคิดทจริตมันโกโรโกโสที่ครั้งไหน แม่ตั้งแต่กินข้าวเขากินจนอิ่มแล้ว จึงตื่นขึ้นมาสายๆ มันเวลาเท่าไรแล้ว ตั้งแต่ตื่นขึ้นมาเราคิดอะไร ทำอะไรบ้าง พอเป็นประโยชน์แก่ครอบครัว เรารักษาตัวของเรายังไง วันนี้จนถึงตอนเย็นเราจะไปทำความชั่วความเสียหายที่ไหนบ้าง เราปกครองเราได้ไหมคนเดียวเท่านั้นแหละนะ เราอย่าพูดถึงเรื่องพระพุทธเจ้าปกครองโลก สั่งสอนโลกมากมายก่ายกองนั้นเลย เพียงเราสั่งสอนเราคนเดียวนี้ก็ยังไม่เห็นได้เรื่อง ยังเถลไถลอยู่รำไป

พ่อแม่บอกอย่างนั้นแล้วไปทำอย่างนี้ พ่อแม่บอกอย่างนั้นแล้วไปทำอย่างนั้น ครูบาอาจารย์บอกอย่างนั้นไปทำอย่างนี้ ชอบไปตั้งแต่ทางเถลไถลทางจะพาลงคลอง เหยียบตั้งแต่คันแรงที่จะพาดวังคลอง ไม่ได้สนใจกับเบรกกับพวงมาลัยว่ามันจะหมุนไปทางไหน ปลอดภัยไม่ปลอดภัยบ้างเลย พวกเราที่พวกลงคลอง คือชอบประพฤติตัวในทางไม่ดีเป็นนิสัยปกครองตนคนเดียวคือเรานี้ก็ยังไม่เห็นได้เรื่อง คอยแต่จะลุ่มจะจมอยู่ตลอดเวลา

เพราะฉะนั้น จึงพยายามฝึกหัดตัดแปลงตนในทางที่ติเน่ลูกหลาน ปกครองเราคนเดียว ยังไม่จำเป็นจะต้องปกครองใครมากมาย ไม่แนะนำสั่งสอนใคร ตัดแปลงหรือดูด่าว่ากล่าวใครมากมายยิ่งกว่าการดูด่าว่ากล่าวเจ้าของ ตัดแปลงเจ้าของให้เป็นคนดี เพียงคนดีคนเดียวคือเราเท่านั้นเรายังปกครองได้ยากจะทำยังไง เอาให้ได้นะ พยายามปกครองเจ้าของให้ดี ตั้งหน้าเรียนหนังสือ อย่าไปเล่นโกโรโกโสเถลไถลไม่เกิดประโยชน์อะไร เรามาเรียนต้องเรียนจริงๆ หน้าที่การงานอะไรที่เหมาะสมกับเราที่เป็นนักเรียน ให้ตั้งหน้าตั้งตาทำให้เป็นขึ้นเป็นอันอย่าเถลไถล จะเป็นนิสัยไม่ดีติดตัว เวลาโตขึ้นมาจะไม่มีหลักยึด จะกลายเป็นคนหลักลอยซึ่งไม่ใช่ของดีเลย

กลับไปบ้านแล้วช่วยพ่อช่วยแม่ของเรา มีการมีงานอะไรให้ช่วย อย่ามีแต่เถลไถล เอาตั้งแต่หัวทันทสมัยไปอวดพ่ออวดแม่ ข้านี้ได้เรียนจบ ม.นั้น ม.นี้ ม.ชี้หมาอะไร นับแต่เกิดมาจนปานนี้พ่อแม่ได้งานอะไรกับเราบ้างไหม ตื่นขึ้นมามีแต่เถลไถล อยู่ในท้องแม่อีกินตับกินปอดแม่กินเลือดแม่ พอตกคลอออกมาแล้วก็กินนม กินกล้วยกินขนมของแม่ ทุกสิ่งทุกอย่างกินหมดไม่มีอะไรเหลือ ยังชี้ใส่ตักแม่ด้วยนะ ชี้ใส่มือแม่ด้วย เยี่ยวรดแม่ด้วย ไม่ได้เลือกว่าส้วมว่าถานอะไรแหละ ถ่ายตะไปหมดเลย หัวพ่อหัวแม่ไม่เลือกทั้งนั้น เป็นส้วมเป็นถานถ่ายได้หมด พวกนี้พวกถ่ายใส่หัวพ่อหัวแม่เสียจนขานิชานาญ แม่หลวง พ่อเองก็เคยถ่ายใส่พ่อแม่มาแล้วเช่นเดียวกัน จึงกล้าพูดได้อย่างไม่กระดากอาย

ครั้นโตขึ้นมาแล้วแทนที่จะได้การได้งานกับลูกๆ เอาที่นี้ก็ต่อเรียนหนังสือซี ไม่เรียนมันโง่จะตายเปล่า พ่อแม่ก็ต้องวิ่งเต้นชวนหาทุกอย่าง อุปกรณ์ของการศึกษาเล่า

เรียน ทั้งจะไปส่งเข้าโรงเรียน ทั้งจะหาวัสดุสิ่งของมาให้ร่ำให้เรียน การงานวันหนึ่งๆ ไม่ได้
อะไร มีแต่วิ่งเพื่อลูกๆ ลูกไม่ได้งานอะไรมีแต่เถลไถล ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร ตั้งแต่เกิดมานี้
พ่อแม่ได้การได้งานจากเรามีอะไรบ้าง มีแต่งานเถลไถลใช้ใหม่ อย่างนี้หัวอกพ่อแม่จะแตกนะ
ให้พากันจำเอานะลูกหลาน แล้วนำไปปฏิบัติตัวให้ดี

ให้มีหน้าที่การงาน กลับไปบ้านช่วยพ่อช่วยแม่มีการมีงานอะไรให้ช่วย มาโรงร่ำ
โรงเรียนก็ให้เป็นประโยชน์แก่โรงร่ำโรงเรียน เป็นประโยชน์แก่ตัวของเรา นี่จึงชื่อว่ามา
เรียนหนังสือ มาเรียนเพื่อเอาหลักเอาเกณฑ์ เอาเหตุเอาผล เอาความรู้ความฉลาดไปปก
ครองตนเอง ตลอดครอบครัวเหี้ยเรือ่นและส่วนรวมทั่วๆ ไป เมื่อต่างคนต่างมีความรู้ดี
มีหน้าที่การงานอันชอบธรรมและประพฤติตัวดีแล้ว นั้นแลโลกเจริญเพราะอันนี้เอง ไม่ได้
เจริญเพราะความเหลวแหลกแหวกแวนนะ พากันจำได้ไหมละ

เอาละพอ

www.Luangta.or.th หรือ www.luangta.com